

Usłyszeć dziecko, które nie mówi – o mutyzmie wybiórczym.

O zjawisku mutyzmu mówi się dość rzadko. Nie jest ono powszechne, a rodzice i nauczyciele często nie są świadomi, że mają z nim do czynienia. Na dodatek nazwa „mutyzm” może kojarzyć się np. z mutacją genów a nie z trudnością komunikacyjną.

To nietypowe zachowanie dziecka określane jest zazwyczaj jako głęboka nieśmiałość. Bywa jednak, że dziecko nie jest tylko „grzeczne i nieśmiałe”- za jego niechęcią do mówienia kryje się coś więcej. Dzieci z mutyzmem wybiórczym czują się swobodnie tylko w wybranych, komfortowych dla siebie miejscach. Mówią płynnie, chętnie śmieją się, wygłupiają i spontanicznie opowiadają tylko w domu- wśród bliskich. Jednak tylko kiedy przekroczą np. próg szkoły czy przedszkola nie są w stanie wypowiedzieć słowa. Trudno im udzielić odpowiedzi na otwarte pytania wychowawcy, zapytać o coś lub zwyczajnie bawić się swobodnie z rówieśnikami. Zazwyczaj postrzegane są jako wycofane, nieszczęśliwe, biernie uparte lub niegrzeczne, bo chcą wymusić coś swoim zachowaniem.

Lęk jest naturalnym stanem emocjonalnym człowieka, który ostrzega przed niebezpieczeństwem i mobilizuje organizm do działania. Mutyzm wybiórczy jest rodzajem zaburzenia lękowego dotyczącego sfery komunikacji społecznej. Prowadzi on do problemów z nawiązaniem i utrzymaniem kontaktów społecznych. Mutyzm najczęściej pojawia się u dzieci w wieku 5-6 lat, czyli takich, które niedługo mają rozpocząć naukę szkolną. Dlatego też, jego występowanie związane jest z lękiem przed nowym środowiskiem rówieśniczym i nowymi wyzwaniem, jakie czekają na dziecko w szkole.

Szczególnie mocno podkreślić trzeba to, że dziecko z mutyzmem CHCE mówić. Milczenie nie wynika z jego celowych działań, z chęci manipulacji czy zwrócenia na siebie uwagi. To lęk i strach, w sposób dosłowny, odbierają mu mowę.

Co ja jako rodzic mogę zrobić, jeżeli podejrzewam MW u swojego dziecka?

- Przede wszystkim nie bój się skonsultować ze specjalistą (np. psychologiem, logopedą, pedagogiem).
- Czytaj. Szukaj informacji – im więcej Ty się dowiesz, tym Twoje obawy będą mniejsze.
- Rozmawiaj z wychowawcą dziecka – podziel się zdobytą wiedzą, opracujcie wspólny front oddziaływań i wsparcia dziecka w grupie/w klasie.
- Zaakceptuj swoje dziecko: powiedz, mu, że je rozumiesz, że poczekaś, kiedy będzie gotowe mówić.
- Przygotuj je do nowych czy trudnych sytuacji, które macie przez sobą.
- Nie zmuszaj do mówienia! Nie dopytuj, dlaczego zachowuję się w ten sposób – to tylko nasili lęk!
- Zadbaj o to, aby dziecko często czuło się docenione, było częścią grupy poprzez zachęcanie do niewerbalnej komunikacji w KAŻDYM działaniu (spróbuj powierzyć mu odpowiedzialność lub zadanie, z wykonania, którego będzie dumne; chwal sukcesy opisując konkretne umiejętności dziecka).

- Nie zadawaj otwartych pytań! Zmodyfikuj je tak, aby dziecko mogło odpowiedzieć niewerbalnie, *tak* lub *nie*, albo gdzie jedno lub dwa wyrazy wystarczą jako odpowiedź.
- Uprzedzaj osoby, z którymi się spotykacie o przypadłości Twojego dziecka - bądź głosem dziecka w sytuacjach społecznych (np. kiedy inni pytają, dlaczego nie mówi; upewnij się, że wszyscy wiedzą, że dziecko mówi w domu i będzie mówić w szkole wtedy, kiedy będzie gotowe).
- Integruj dziecko z grupą rówieśniczą – dbaj o relacje, w których dziecko czuje się dobrze, ale dawaj mu też możliwości bezpiecznego nawiązywania kontaktów z innymi, bez stresu czy przymusu.
- Staraj się spokojnie zareagować i nie okazuj zdziwienia, jeśli dziecko zacznie mówić - to często powoduje zawstydzenie i wycofanie.
- Dbaj o Wasze pasje, zainteresowania i dobrą zabawę – relaksacja i odreagowanie napięć to podstawa do swobodnej komunikacji.

Jeśli podejrzewasz, że Twoje dziecko może być dotknięte mutyzmem wybiórczym, zapraszam Cię na rozmowę i konsultację ze specjalistami w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kozienicach, a także do zapoznania się z ofertą naszej placówki na stronie internetowej <http://pppkozienice.pl/>.

Polecam Ci również lekturę publikacji umieszczonych na stronach fundacji, zajmujących się zjawiskiem MW:

1. <http://mutyzmwybiorczy.wix.com>

2. <http://www.wchodzewto.org>

Projekt: "Wchodzę w To! bez gadania!" w ramach Fundacji "Wchodzę w To!"

www.facebook.com/groups/mutyzm.wybiorczy/ (grupa dyskusyjna)

facebook.com/mutyzm.wybiorczy (strona projektu)

e-mail: mutyzm.wybiorczy@wchodzewto.org

3. <http://www.smira.org.uk/>

SMIRA Selective Mutism Information and Research Association

Anna Mikocka
psycholog